

Prijenos i razdjela električne energije

2. domaća zadaća

Prijenosne jednadžbe

by Vedax

Zadatak:

Za sljedeća pogonska stanja odredite prilike na vodu i gubitke snage na vodu:

- a) zadano pogonsko stanje (napomena pogonsko stanje može biti na kraju i na početku voda, snaga može biti induktivna i kapacitivna)
- b) prazni hod (pogonski napon je na početku voda)
- c) vod zaključen karakterističnom impedancijom (pogonski napon jena početku voda)

Grafički prikažite raspodjelu napona i struja duž voda za sva pogonska stanja.

- d) Odredite duljinu voda pri kojoj iznos napona na kraju voda u praznom hodu dostiže vrijednost za 5% veću od nazivne.

Rješenje:

Ulazni podaci:

Pogonsko stanje zadano na	početku voda
Pogonski napon	410 kV
Pogonska snaga	1571 MVA
Faktor opterećenja	0.950
Vrsta opterećenja	induktivno
Uzdužni jedinični radni otpor	0.019 Ω/km
Uzdužna jedinična reaktancija	0.298 Ω/km
Poprečna jedinična susceptancija	3.982 $\mu\Omega/\text{km}$
Dužina	125 km

Prijenosne jednačbe koje će se koristiti u nastavku:

$$V_2 = V_1 \operatorname{ch}(\theta) - I_1 Z \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta} \quad (1)$$

$$I_2 = I_1 \operatorname{ch}(\theta) - V_1 Y \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta} \quad (2)$$

odnosno:

$$V_1 = V_2 \operatorname{ch}(\theta) + I_2 Z \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta} \quad (3)$$

$$I_1 = I_2 \operatorname{ch}(\theta) + V_2 Y \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta} \quad (4)$$

Također vrijede relacije:

$$\theta = \gamma l \quad (5)$$

$$Z_1 = R_1 + jX_1 \quad (6)$$

$$Y_1 = G_1 + jB_1 \quad (7)$$

$$\gamma = \sqrt{Z_1 Y_1} \quad (8)$$

$$Z = Z_1 l \quad (9)$$

$$Y = Y_1 l \quad (10)$$

$$\theta = \sqrt{ZY} \quad (11)$$

$$Z_c = \sqrt{\frac{Z_1}{Y_1}} \quad (12)$$

$$S = 3VI^* \rightarrow I = \left(\frac{S}{3V}\right)^* \quad (13)$$

$$P = S \cos \varphi \quad (14)$$

$$Q = S \sin \varphi \quad (15)$$

$$S = P + jQ \text{ (ind)} \quad (16)$$

- R_1 - jedinični radni otpor
- X_1 - jedinična reaktancija
- Z_1 - jedinična impedancija
- G_1 - jedinični odvod
- B_1 - jedinična susceptancija
- Y_1 - jedinična admitancija
- γ - dubina prodiranja
- l - duljina vodiča
- Z_c - karakteristična impedancija
- U_1, V_1, I_1 - linijski napon, fazni napon i struja na početku voda
- U_2, V_2, I_2 - linijski napon, fazni napon i struja na kraju voda
- S, P, Q - prividna, radna i jalova snaga
- $\cos \varphi$ - faktor opterećenja

Iz zadanih podataka mogu se odrediti vrijednosti koje su potrebne za daljnje računanje:

$$Z_1 = R_1 + jX_1 = 0.019 + j0.298 \left[\frac{\Omega}{\text{km}} \right]$$

$$Z = Z_1 l = 2.375 + j37.25 [\Omega]$$

$$Y_1 = 0 + j3.892 \cdot 10^{-6} = j3.982 \left[\frac{\mu\text{S}}{\text{km}} \right]$$

$$Y = Y_1 l = j497.75 [\mu\text{S}]$$

$$\theta = \sqrt{ZY} = 0.004338661486696 + j0.136235133073287$$

$$\text{ch}(\theta) = 0.990743663263888 + j0.000589253266890$$

$$\text{sh}(\theta) = 0.004298474403555 + j0.135815381323558$$

$$\varphi = \arccos(0.95) = 18.19487234^\circ$$

$$\sin \varphi = 0.3122498999$$

$$Z_c = \sqrt{\frac{Z_1}{Y_1}} = 273.7019248082104 - j8.716547436858251 [\Omega]$$

Linijski i fazni napon na početku voda za sve slučajeve iznose:

$$U_1 = 410 [\text{kV}]$$

$$V_1 = \frac{410}{\sqrt{3}} = 236.7136104 [\text{kV}]$$

a) Pogonsko stanje

Najprije se može naći prividna snaga na početku voda:

$$S_1 = |S_1| \cos \varphi + j|S_1| \sin \varphi = 1571 \cdot 0.95 + j1571 \cdot 0.3122498999$$

$$S_1 = 1492.45 + j490.5445927741944 \text{ [MVA]}$$

Nakon toga računa se struja na početku voda:

$$I_1 = \left(\frac{S_1}{3V_1} \right)^* = 2101.625388419651 - j690.7708602138937 \text{ [A]}$$

$$|I_1| = \mathbf{2212.23751 \text{ [A]}}$$

Sada se pomoću prijenosnih jednadžbi mogu odrediti prilike na kraju voda, te iz toga gubici snage za pogonsko stanje voda.

Fazni napon na kraju voda:

$$V_2 = V_1 \operatorname{ch}(\theta) - I_1 Z \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta} = 203.9098589 - j76.27489306 \text{ [kV]}$$

Linijski napon na kraju voda:

$$U_2 = \sqrt{3}V_2 = 353.1822358 - j132.1119901 \text{ [kV]}$$

$$|U_2| = \mathbf{377.0825767 \text{ [kV]}}$$

Struja na kraju voda:

$$I_2 = I_1 \operatorname{ch}(\theta) - V_1 Y \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta} = 2082.602247 - j800.5988984 \text{ [A]}$$

$$|I_2| = \mathbf{2231.185943 \text{ [A]}}$$

Prividna snaga na kraju voda:

$$S_2 = 3V_2 I_2^* = 1457.186177 + j13.19923436 \text{ [MVA]}$$

Gubici snage na vodu u pogonskom stanju:

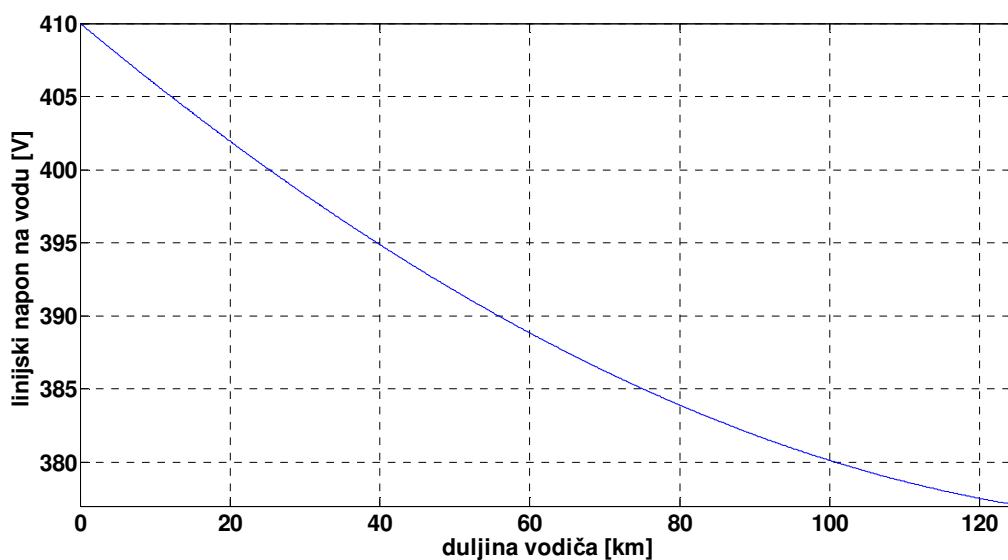
$$\Delta S = S_1 - S_2 = 35.26382301 + j477.3453584 \text{ [MVA]}$$

$$|\Delta S| = \mathbf{478.6461411 \text{ [MVA]}}$$

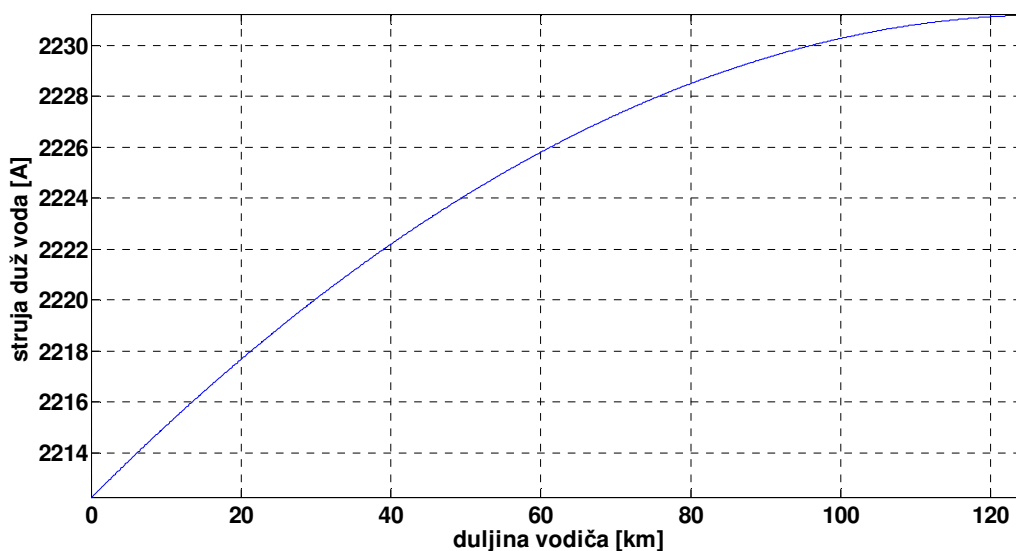
Konačno, svi rezultati prikazani su u tablici:

$ U_1 $ [kV]	$ I_1 $ [A]	$ U_2 $ [kV]	$ I_2 $ [A]	$ \Delta S $ [MVA]
410	2212.2375	377.0826	2231.1859	478.6461

Na slikama 1 i 2 prikazane su raspodjele linijskog napona odnosno struje duž voda za pogonsko stanje.

Slika 1. Raspodjela linijskog napona duž voda uz zadano pogonsko stanje

Slika 2. Raspodjela struje duž voda uz zadano pogonsko stanje

b) Prazni hod

Kod praznog hoda otvorene su stezaljke na kraju voda pa je struja $I_{2PH} = 0$ [A]. Samim time je i prividna snaga na kraju voda $S_{2PH} = 0$. Iz prijenosnih jednažbi lako se nađe struja praznog hoda:

$$I_{2PH} = I_{1PH} \operatorname{ch}(\theta) - V_{1PH} Y \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta} \rightarrow I_{1PH} = \frac{V_{1PH} Y \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta}}{\operatorname{ch}(\theta)}$$

Obzirom da je $V_{1PH} = V_1 = 236.7136104$ [kV], slijedi:

$$I_{1PH} = \frac{V_{1PH} Y \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta}}{\operatorname{ch}(\theta)} = 0.04712536855 + j118.5578188 \text{ [A]}$$

$$|I_{1PH}| = \mathbf{118.5578282 \text{ [A]}}$$

Nakon toga računa se prividna snaga na početku voda:

$$S_{1PH} = 3V_{1PH}I_{1PH}^* = 0.03346564838 - j84.19274799 \text{ [MVA]}$$

Konačno se pomoću prijenosnih jednažbi odrede fazni i linijski napon na kraju voda te gubici snage na vodu za slučaj praznog hoda:

$$V_{2PH} = V_{1PH} \operatorname{ch}(\theta) - I_{1PH} Z \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta} = 238.9250978 - j0.1421027453 \text{ [kV]}$$

$$U_{2PH} = \sqrt{3}V_{2PH} = 413.8304086 - j0.2461291747 \text{ [kV]}$$

$$|U_{2PH}| = \mathbf{413.8304818 \text{ [kV]}}$$

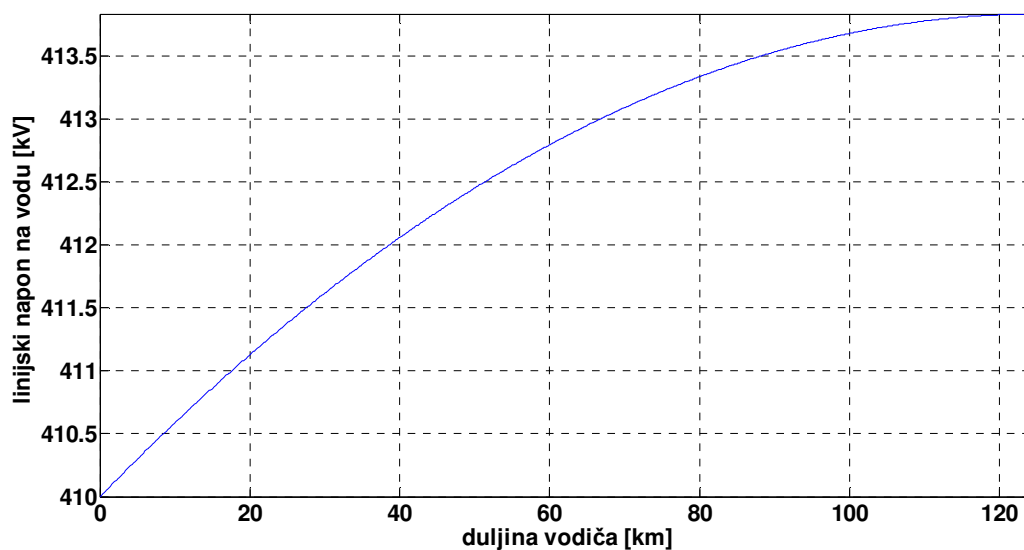
$$\Delta S_{PH} = S_{1PH} - S_{2PH} = S_{1PH}$$

$$|\Delta S_{PH}| = \mathbf{84.19275464 \text{ [MVA]}}$$

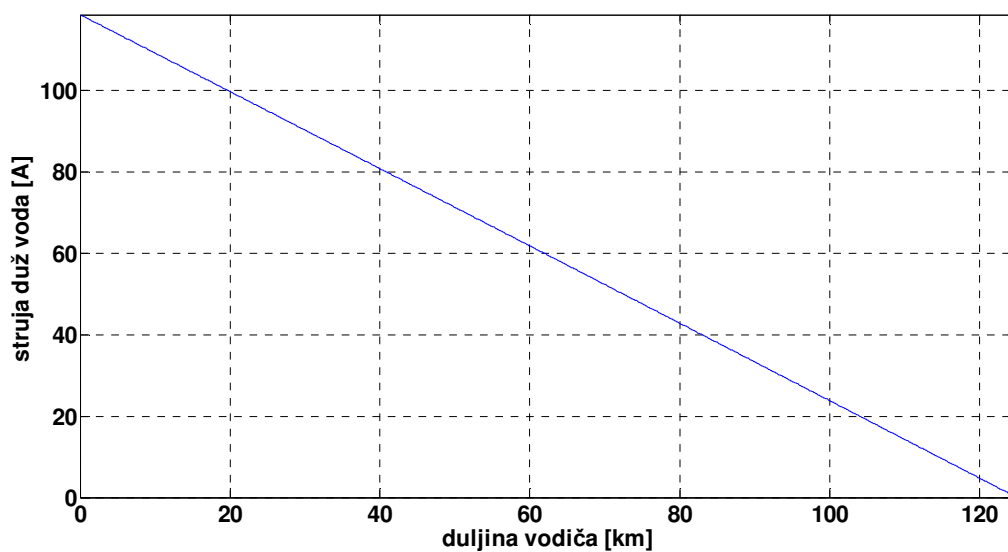
Konačno, svi rezultati prikazani su u tablici:

$ U_{1PH} $ [kV]	$ I_{1PH} $ [A]	$ U_{2PH} $ [kV]	$ I_{2PH} $ [A]	$ \Delta S_{PH} $ [MVA]
410	118.5578	413.8305	0	84.1928

Na slikama 3 i 4 prikazane su raspodjele linijskog napona odnosno struje duž voda za prazni hod.

Slika 3. Raspodjela linijskog napona duž voda za prazni hod

Slika 4. Raspodjela struje duž voda za prazni hod

c) Vod zaključen karakterističnom impedancijom

Karakteristična impedancija je

$$Z_c = 273.7019248082104 - j8.716547436858251 [\Omega]$$

Za prilike na kraju voda vrijedi:

$$V_{2Z_c} = I_{2Z_c} Z_c$$

Uvrštavanjem u prijenosne jednadžbe

$$V_{2Z_c} = I_{2Z_c} Z_c = V_{1Z_c} \operatorname{ch}(\theta) - I_{1Z_c} Z \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta} \rightarrow I_{2Z_c} = \frac{V_{1Z_c}}{Z_c} \operatorname{ch}(\theta) - I_{1Z_c} \frac{Z}{Z_c} \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta}$$

$$I_{2Z_c} = I_{1Z_c} \operatorname{ch}(\theta) - V_{1Z_c} Y \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta}$$

dobije se

$$I_{1Z_c} = V_{1Z_c} \frac{\frac{\operatorname{ch}(\theta)}{Z_c} + Y \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta}}{\operatorname{ch}(\theta) - \frac{Z}{Z_c} \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta}}$$

Obzirom da je $V_{1Z_c} = V_1 = 236.7136104$ [kV], slijedi:

$$I_{1Z_c} = 863.9828656 + j27.51514312 [\text{A}]$$

$$|I_{1Z_c}| = \mathbf{864.4208901 [\text{A}]}$$

Nakon toga računa se prividna snaga na početku voda:

$$S_{1Z_c} = 3V_{1Z_c} I_{1Z_c}^* = 613.5495102 - j19.5396266 [\text{MVA}]$$

Sada se pomoću prijenosnih jednadžbi odredi struja te fazni i linijski napon na kraju voda:

$$I_{2Z_c} = I_{1Z_c} \operatorname{ch}(\theta) - V_{1Z_c} Y \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta} = 855.9925073 - j89.69087707 [\text{A}]$$

$$|I_{2Z_c}| = \mathbf{860.6785846 [\text{A}]}$$

$$V_{2Z_c} = I_{2Z_c} Z_c = 233.5050021 - j32.00986499 [\text{kV}]$$

$$U_{2Z_c} = \sqrt{3} V_{2Z_c} = 404.4425274 - j55.4427125 [\text{kV}]$$

$$|U_{2Z_c}| = 408.2250021 \text{ [kV]}$$

Prividna snaga na kraju voda:

$$S_{2Z_c} = 3V_{2Z_c}I_{2Z_c}^* = 608.2485752 - j19.37080845 \text{ [MVA]}$$

Gubici snage na vodu:

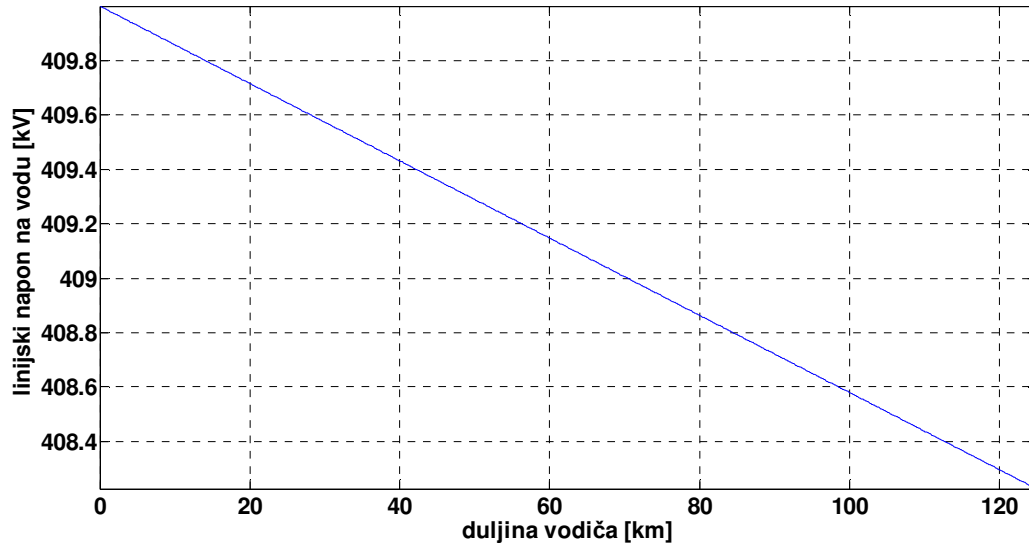
$$\Delta S_{Z_c} = S_{1Z_c} - S_{2Z_c} = 5.300935036 - j0.1688181467 \text{ [MVA]}$$

$$|\Delta S_{Z_c}| = 5.303622519 \text{ [MVA]}$$

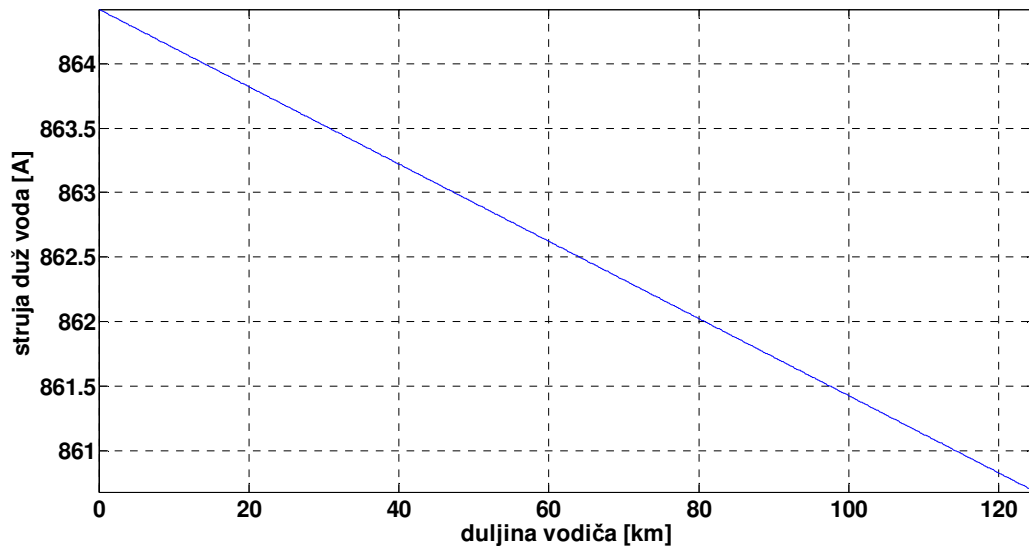
Konačno, svi rezultati prikazani su u tablici:

$ U_{1Z_c} \text{ [kV]}$	$ I_{1Z_c} \text{ [A]}$	$ U_{2Z_c} \text{ [kV]}$	$ I_{2Z_c} \text{ [A]}$	$ \Delta S_{Z_c} \text{ [MVA]}$
410	864.4209	408.2250	860.6786	5.3036

Na slikama 5 i 6 prikazane su raspodjele linijskog napona odnosno struje duž voda za slučaj kada je vod zaključenom karakterističnom impedancijom.

Slika 5. Raspodjela linijskog napona duž voda za slučaj voda zaključenog karakterističnom impedancijom

Slika 6. Raspodjela struje duž voda za slučaj voda zaključenog karakterističnom impedancijom

d) Duljina voda za 5% veći napon na kraju voda u odnosu na početak voda u praznom hodu

Na početku voda narinut je napon od 410 kV te se na kraju voda želi dobiti 5% veći napon od nazivnoga, odnosno 430.5 kV. Struja na kraju voda je 0 A. Potrebno je naći duljinu voda.

Vrijedi:

$$U_2 = 1.05U_1 \rightarrow V_2\sqrt{3} = 1.05V_1\sqrt{3} \rightarrow V_2 = 1.05V_1$$

$$V_1 = V_2 \operatorname{ch}(\theta) + I_2 Z \frac{\operatorname{sh}(\theta)}{\theta} = V_2 \operatorname{ch}(\theta)$$

$$V_1 = 1.05V_1 \operatorname{ch}(\theta) \rightarrow \operatorname{ch}(\theta) = \frac{1}{1.05}$$

$$\theta = \operatorname{arch}\left(\frac{1}{1.05}\right)$$

$$\gamma x = \operatorname{arch}\left(\frac{1}{1.05}\right)$$

$$x = \frac{\operatorname{arch}\left(\frac{1}{1.05}\right)}{\gamma}$$

Konačno se dobije:

$$l = |x| = 284.1481 \text{ [km]}$$